

Budapest – Sportfőváros

Sport, sportolás a 150 éves Budapesten

Szabó Lajos¹, Szikora Katalin²

¹Magyar Olimpiai és Sportmúzeum, Budapest

²Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Budapest

E-mail: gulyasszabolajos@gmail.com

A pest-budai testgyakorlás kezdetei

A mai értelemben vett sport a polgárosodás és a modernitás szülötte, így nem csodálkozhatunk, hogy annak magyarországi meggyökeresedése és későbbi sikerei is elsősorban a 19-20. század fordulójára már világvárossá váló Budapesthez köthetők.

Az első sport-szerveződések jóval megelőzték Budapest létrejöttét. A három város (Buda, Pest és Óbuda) császárhű német polgárai lövészegyleteket alapítottak és igyekeztek megteremteni a német tornaszervező intézményeit. Budán 1696-ban, Pesten 1701-ben, Óbudán 1743-ban kezdte meg működését – az ekkor még főként védelmi célt szolgáló – lövészegylet.

A torna gyakorlása magánintézményekben kezdődött. Először a Svájcból Pestre érkező Pestalozzi tanítvány, Egger Vilmos indította be Testgyakorlóját 1817-ben az evangélikus iskolában, a mai Deák téren, de érdeklődés hiányában nem sokáig működött. A következő, már sikeres próbálkozás a milánói születésű Clair Ignác nevéhez fűződik. Clair először 1816-ban jött Pestre, majd ausztriai kitérő után 1826-ban telepedett le a városban. A Napóleon seregében szolgált Clair vívó és gimnasztika oktatóként. Pesti Gimnasztikai Iskolája 1833-ban hivatalosan is megkapta a működési engedélyt.

Pest-Buda dunai látképéhez 1817-től már hozzátartoztak a kosaras uszodák. A parthoz kötött úszóházak előbb csak a katonai, majd a polgári közönség úszástanulását és szórakozását szolgálták nyaranta.

Az időszak legbefolyásosabb szereplője, gróf Széchenyi István, angol és francia minták nyomán a sport területén is számos kezdeményezést tett. 1827-ben megalapította a Pályafutási Társaságot, a későbbi Lovaregylet jogelődjét és 1830-ban sor került az első pesti lófuttatásokra is. Egyik alapítója és rendszeres látogatója volt az 1825-ben létrehozott Pesti Nemzeti Vívóintézetnek, majd 1833 áprilisában 4 000 forintos alapítványt tett egy állandó pesti labdaház építésére is.

1. ábra. Pesti Nemzeti Uszoda 1844-ben

2. ábra. Csónakda 1843-ban

Széchenyi a gyarapodó „flottája” számára az épülő Lánchídnál létrehozta a „Csónakdát”, az első hazai csónakházat. Több hajót rendelt és evezős barátai is vásároltak hajókat. Megindult a rendszeres evezés és túrázás a Dunán. 1841. április 8-án – a korábbi Csónakdából – megalakította az első Hajós Egyletet, ezzel fellendült az evezőselet, majd 1842-ben megrendezték az első evezősversenyt a Dunán. Átmeneti visszaesés után 1861-ben, az ő emlékére alakult meg a Buda-Pesti Hajós Egylet.

3. ábra. Testgyakorló és Nemzeti Lovarda (1863)

4. ábra. Csónakverseny a Margitszigeten 1864-ben

A várost a nemzetközi sport térképére az 1839-ben megalapított Pesti Sakk-kör tette fel a várost. A külföldön is ismert alapítók, Grimm Vince, Szén József és Löwenthal János csapata kihívta a világhírű Párizsi Sakk Kör (Le Cercle des Echecs) sakkozót két levelezési játszámára. Az 1842 és 1845 között lezajlott játszámákat a pestiek nyerték meg, az európai lapok folyamatosan beszámoltak a játszámák állásáról, nagy hírverést jelentve a városnak.

1848-49 óriási törést okozott a város és az ország testkultúrájában is. A sportot űzők többsége vagy katonaként vagy oktatóként részt vett a szabadságharcban, sokan meghaltak, börtönbe kerültek vagy elhagyták az országot. A következő évtizedben minden társadalmi szervezetet betiltottak, egy-két üzleti alapon működő torna- és vívóiskolát kivéve nem volt hol sportolni. Legfeljebb a Duna jege maradt a korcsolyázók számára. A szilencium egy évtizedig tartott.

Gyengülő Birodalom – újra induló sportélet

1859-ben a Habsburgok elvesztették Lombardiát. A Birodalom meggyengülésével lezárult a Bach-korszak Magyarországon. Enyhültek a tiltások, tűzoltó- és tornaegyletek alapítását már enge-

délyezte a Helytartótanács. A hazatérő 48-as menekültek hozták magukkal az igényt és a tudást egyletek alapítására és működtetésére. Bakody Tivadar 1861-ben az Orvosi Hetilapban hirdette meg – Országos Testgyakorlat címmel – felhívását egy testgyakorló egyesület létesítésére. Az 1863-ban benyújtott alapítási engedély kérésüket ekkor még elutasították, így a még mindig működő Clair-féle Intézet engedélye mögé bújva kezdték meg a működést 1863-ban. A szerveződés 1865-ben Pesti Torna Egyletként, majd Nemzeti Torna Egyletként (NTE) lett meghatározó szereplője a város és az ország sportéletének. Első tornatermük az Ötpacsirta utcában egy átalakított udvari istállóépület volt (a mai Trefort utca környékén). 1870-ben pedig a mai Szentkirályi utcában ünnepélyes keretek között felavatták a Nemzeti Tornacsarnokot. Első tornabemutatójukat 1866-ban az 1858-ban megnyílt Nemzeti Lovardában tartották. Az Ybl Miklós tervezte épület a Nemzeti Múzeum mögött állt a Palotanegyedben, vívóterem, lőtér és torna iskola is tartozott hozzá. Pestet követve 1869-ben megalakult a Budai Torna Egylet és 1872-ben az Óbudai Torna Egylet is.

A sportok többsége köztudottan meglehetősen helyigényes, így a kezdetek után is sokáig jellemző volt a városra a megfelelő sportterek hiánya. A Duna természetes helyszínként szolgált több sportágnak is. A parthoz kötött kosaras uszodák mellett gyakorivá váltak a „kiúszások”, a hosszabbtávú csoportos úszások, néha versenyek. Telente a folyó jege jelentett szórakozásra alkalmas helyet a korcsolyázók számára, bár egyre nagyobb igény jelentkezett biztonságos, szabályozott korcsolyapálya biztosítására. 1869-ben Pest városa lehetőséget adott a Kresz Géza szervezte Pesti Korcsolyázó Egyletnek korcsolyapálya működtetésére a Városligeti tavon. Ezzel a lépéssel a korcsolyázás végleg a „szárazföldre” költözött. A Duna viszont sportszempontból az evezősök birodalmává vált. Az indulás még a mágnásokhoz kötődik, hiszen a Buda-Pesti Hajós Egyletet ők alapították, de annak működése a polgári konkurencia megjelenése után fokozatosan elhalt. Már 1862-ben megalakult a Pesti Evező és Vitorlázó Kör, majd 1865-ben a Pesti Nemzeti Hajós Egylet. Kettejük összeolvadásából jött létre a legjelentősebb evezős egyesület, mely 1871-től viselte a Nemzeti Hajós Egylet elnevezést. Az első komoly versenyre 1864-ben került sor a Margitsziget mellett. A hajók tárolására szolgáló úszóházak és később parti csónakházak a második világháborúig hozzátartoztak a Duna-parti városképhez.

A Duna nem volt mindig békés, az 1838-as nagy jegesár pusztította el többek között az akkor a Lö-

vész (ma Királyi Pál) utcánál, a mai Vámház körút vonalában álló Pesti Lövölde épületét. Az új Lövőházat két évvel később avatták fel a mai Lövölde téren.

Az egyesült főváros sportja 1873 után

A kiegyezéssel megvalósuló magyar emancipáció rohamos fejlődést hozott a jogilag Béccsel azonos státuszra emelt városnak. Az addig jobbára német anyanyelvű városban felgyorsult a nyelvváltás folyamata, a hivatalok és a társadalmi egyletek is a magyar nyelv használatára tértek át, ez lett a tömegével betelepülők nyelve is.

Az erősödő nemzeti és helyi identitást tükrözték a sportegyesületek elnevezései és szabályai is. Az új és a már működők elnevezésében megjelent a „Budapesti”, a „Nemzeti”, a „Magyar” jelző és gyakori lett a városon belül megkülönböztető, a kerületet jelölő név. Az egyletek működési nyelve is magyarra váltott, ez magával hozta a magyar sportszaknyelv megteremtését.

1874-ben új szereplő robbant be a város sportéletébe, ekkor kezdte meg a diplomáciai szolgálatból hazatért gróf Esterházy Miksa agitációját az atlétika hazai megteremtése mellett. A siker nem maradt el, a következő évben megalakította a Magyar Athletikai Clubot (MAC), mely az NTE mellett a sport másik meghatározó szereplője lett. 1875. május 6-án, az Újépület központi udvarán (a mai Szabadság téren) megrendezték az első nyilvános atlétikai versenyt, mely egyben a kontinens első ilyen versenye is volt. Az atlétika ekkor még gyűjtőfogalom volt, magába foglalta az összes küzdő és szabadtéri sportágat és játékot, ezt tükrözte, hogy a versenyen ökölvívás is szerepelt.

Az elkövetkező több mint három évtizedre a kollektív, nevelő irányzatú tornamozgalom és a versenyelvű atlétika vetélkedése, vagy inkább küzdelme határozta meg a város és az ország sportját.

A nyolcvanas években indult a kerékpársport, előbb a magaskerekű velocipédek, majd a mai kerékpárok használatával pezsgő biciklisélet indult, amit a szaporodó közterületi tiltások és a bevezetett kerékpáradó tört meg.

Ugyanekkor indult a teniszsport, 1881-ben Budapesten a Városligeti fasorban létesült az első pálya, két évvel később a Lóversenypályán alakult meg az első klub. A századfordulóra már a város számtalan pontján pattogott a fehér labda.

Az arisztokrácia képviselői egyre inkább elhagyták a sportegyesületeket, illetve csak protokoll szerepet vállaltak azokban. Az egyesületek életében mindjobban elvált a társasági élet és a sporttevé-

5. ábra. Budapesti Kerékpáros Egyesület (1888)

6. ábra. Millenáris pálya kitűzése (1896)

kenység. Az arisztokrata elit tagjai saját pályáin, üdülőhelyeken, vagy drága sportágakban (pl. póló, yacht) egymás között sportoltak.

Budapest sportját a polgárság uralta, akik között, vagy akár saját egyesületeket létrehozva megjelentek a munkásság képviselői is.

A sport tömegesítésében a nagy áttörést a labdarúgás megjelenése jelentette. Bár labdázó társaságok már korábban is működtek, de a футбол jelenlétére 1896 vége előtt nem találunk bizonyítékot. Az elsőségről több eredetmonda is szól, ami bizonyos, hogy az első nyilvános mérkőzésre 1897-ben került sor a Millenáris pályán a Budapesti Torna Club két csapata között. A szellem kikerült a palackból, 1901-ben megalakult a szövetség és elindult a bajnokság.

A Főváros befolyása a sportra elsősorban polgárain keresztül valósult meg. Budapest a sportolási helyekkel, telkek ingyenes vagy kedvezményes biztosításával járulhatott hozzá a sporthoz, a sportsikerekhez. Ilyen volt a Városligeti tó átengedése a Budapesti Korcsolyázó Egylet (BKE) részére, a Budapesti (Budai) Torna Egylet (BBTE) Horváth-kerti Tornacsarnokának, majd a mai Széll Kálmán téri pályájának átengedése. A MAC margitszigeti sporttelepéhez is Budapest adta a területet.

7. ábra. Kronberger Lili 1907-ben

8. ábra. NOB közgyűlés Budapesten (1911)

A Millenniumi Tornaversenyek helyszínéként 1896-ban – ideiglenes jelleggel – biztosították a Csömöri-úti (Millenáris) telket, mely a labdarúgás megjelenésekor az egyetlen erre alkalmas pálya volt az egész városban. Budapest vezetése hozzájárult, hogy a pálya a Versenypálya Szövetség kezelésében tovább működhessen. Egy évtizeden át ez volt a magyar futball központja, addig, míg a bevételben érdekelt csapatok megépítették saját pályáikat.

Nemzetközi sportesemények Budapesten – Pestiek a sportvilágban

Az első budapesti nagy nemzetközi sportversenyre 1895-ben került sor, amikor a BKE rendezésében Műkorcsolyázó Európa-bajnokság zajlott a Városligeti Jégpályán. Földváry Tibor ekkor nyerte meg a magyar sport első Eb aranyát. A Pesti Vigadóban sor került a Millenniumi Kiállításához kapcsolódó vívóversenyre, két évvel később pedig a Vienna Cricket and Football Club labdarúgói játszották a Csömöri úton az első nemzetközi futballmeccset.

A pesti polgárok már korábban is szereztek nemzetközi babérokat, sakkozóink a század közepe óta szerepeltek európai és amerikai versenye-

ken, korcsolyázóink (Földváry Tibor és Kronberger Lili) a századforduló körül nyerték versenyeiket. 1909-ben a férfiak Európa-bajnoksága és a nők világbajnoksága volt a Városliget jegén, ahol Kronberger Lili már második világbajnokságát nyerte.

1895-ben felmerült az első olimpiai versenyek budapesti rendezésének gondolata is, de ez hamar lekerült a napirendről. A város sportjának erejét mutatja, hogy a magyar olimpiai résztvevők túlnyomó többsége is budapesti klubok versenyzői közül került ki.

A századelőn a magyar sportdiplomácia sikerét jelzi, hogy fontos sportkongresszusoknak is helyet adott Budapest. 1909-ben a Bristol Szállóban tartották a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) kongresszusát, 1911-ben pedig a Magyar Tudományos Akadémia Székházában rendezték meg a Nemzetközi Olimpiai Bizottság ülését. Ekkor ismét felmerült a budapesti rendezés kérdése, de egyértelművé vált, hogy megfelelő stadion nélkül Budapest nem kaphatja meg a rendezés jogát.

Megindult hát a Nemzeti Stadion építésének csaknem fél évszázados kálváriája. Budapest Székesfőváros mindvégig kihagyhatatlan szereplője volt a történetnek, függetlenül attól, hogy az éppen aktuális helyszín a tulajdonában volt-e.

1914 júniusában Párizs adott helyet a NOB kongresszusának, ahol, bár nem volt napirenden, a belga résztvevők mégis kieroszakoltak egy szavazást az 1920-as olimpia helyszínéről. A nemhivatalos szavazást Budapest 21:7 arányban nyerte meg Antwerpennek szemben. Alig két hét múlva azonban Szarajevóban eldördülnek azok a lövések, melyek a Nagy Háborúhoz vezettek, végzetesen kisiklatva a budapesti olimpia ügyét.

A háború kitörésekor felbuzgó nemzeti hevületben a legtermészetesebb lépés a sportemberek számára az önkéntes bevonulás volt, de az szinte kizárt, hogy közülük bárki ne tett volna eleget a bevonulási parancsnak. Ahogy a kor sajtója írta: kiürültek a sportpályák, a „daliák” elmentek a háborúba. A politikusok és eleinte a „daliák” szerint is győzni, később többnyire már csak túlélni, sajnos gyakran meghalni – hősi halállal.

A békés hátrországban maradtak igyekeztek megszervezni a sportéletet a háborús körülmények ellenére. Folytatták a bajnokságokat (a legnagyobb bajnokok nélkül), szükség szerint átszervezve azokat (területi alapon, igazodva az utazási korlátozásokhoz) és bevonva a még otthon maradt fiatalabb korosztályokat. A központi hatalmak és a semleges országok között még a nemzetközi sportkapcsolatok is megmaradtak, néha inkább csak a látszatot, a propagandát kielégítve.

A vesztes háború következményei

A háború befejeztével azonban nemvárt lépések körvonalazódtak. A FIFA brit tagjai kezdeményezésére a belga szövetség elnöke javasolta a vesztes államok: Németország, Magyarország, Ausztria, Bulgária és Törökország kizárását a szövetségből és a nemzetközi sportkapcsolatokból. Mivel de Laveleye báró egyúttal a Belga Olimpiai Bizottságnak is elnöke volt, bojkott-javaslatával a belga olimpia rendezés ügyét is előmozdította.

A FIFA felszólította a többi sportszövetséget is a bojkott támogatására és alkalmazására. 1919 áprilisára ez általánossá vált és a NOB-ot is „megfertőzte”.

Amikor 1919 áprilisában Lausanne-ba összehívták a NOB ülését, a vesztes országok NOB tagjai már nem kaptak meghívót. A résztvevők, tekintettel a belga nép szenvedésére, – ellenfél nélkül – Antwerpennek adták a rendezés jogát, a belgák pedig, élve a rendezők jogával, nem küldtek meghívót a veszteseknek, kizárva ezzel őket a játékokról.

A háborút lezáró politikai és gazdasági összeomlás egzisztenciálisan is lehetetlen helyzetbe hozott megszámlálhatatlan sportolót és sportszakembert is. A folyamatos megélhetési problémák miatt számos sportember kereste a boldogulását a határokon túl. A leginkább a labdarúgásban elinduló professzionizáció tömegével vonzotta a kitűnő magyar labdarúgókat és edzőket az osztrák, olasz, német futballpályákra gyakran előbb hazai csapatukkal vendégjátékra (zsíroskenyértúrák), majd elfogadva a csábító állásajánlatokat álamatőr vagy profi játékosnak, játékos-edzőnek, edzőnek. A kinnlevők azután vitték a barátokat, játékosársakat és építették a kapcsolatot a régi és az új klubjuk között. Ezekre a túrákra nem csak az igazi élcsapatok (MTK, FTC, UTE) hanem a középcsapatok (BTC, Törekvés) csapatai vagy egyes csapatai is elindultak, megtöltendő úgy a csapat, mint a játékosok kamráját.

A kormányzatnak meg kellett oldania a hadseregben kényszerűségből leszerelt tiszték és altiszték egzisztenciális gondjait és meg kellett teremteni a revansista törekvésekhez elengedhetetlen leendő hadsereg kiképzését/előképzését is. Minderre a kötelező testi nevelés bevezetése és a sport fokozott támogatása látszott leginkább alkalmasnak. Ezt a célt 1921 decemberében a Testnevelési törvény (1921. LIII. tc.) elfogadásával kívánták elérni.

A Testnevelési törvény hatása Budapestre

A törvény végrehajtása során a 12 és 21 éves teljes férfi lakosságra kiterjedő rendszeres testnevelés bevezetése, annak teljes szervezeti kiépítése töme-

9. ábra. Tornaünnepély (1928)

gesítette a sportot Budapesten is. Az elemi iskolából kikerülő fiúk túlnyomó többségének – ugyan törvényi kényszerből – ekkortól volt módja a rendszeres testedzésre, a sportra.

Kevésbé ismert, hogy a törvény előírta a vállalatok számára az alkalmazottak számától függően önálló vagy közös sporttelepek építését és üzemeltetését, ennek hatására számos modern sporttelep született a városban, kiszolgálva a meginduló „szabadidős sport” iránti megnövekedett érdeklődést is.

A megszülető budapesti középiskolai sportegyesületekből nőtt ki az az országos versenyrendszer (KISOK), amely hasonlóan a Levente egyletekhez, számtalan olyan tehetséget hozott a felszínre, akikből nemzetközileg is ismert sportolók váltak.

A törvény hatására vezették be – tekintettel a 21 éves felső határra – „önként” az egyetemek és a főiskolák is a kötelező testnevelést, ezen a területen is sikeres sportolókat nevelve.

A Magyar Királyi Testnevelési Főiskola (TF) 1925-ös megalapításával hosszú küzdelem után megteremtődött Budapesten a legmagasabb szintű sport-szakemberképzés bázisa. A TF jól képzett tanárokkal látta el a középiskolákat és a sportegyesületeket, jó szakmai alapot nyújtva ezzel a nemzetközi sikereknek is.

Muzsa Gyula rendíthetetlen kitartása 1924-re eredményre vezetett, lassan megtört a sportbloká, a magyarok visszatérhettek az olimpiára, így a nemzetközi sportszövetségek is kénytelenek voltak rendezni a sportdiplomáciai viszonyt a vesztesekkel.

Egészen 1926-ig kellett várunk, hogy újra Európa-bajnokságot rendezhessünk Budapesten. Ekkorra kaptuk meg a férfiak tőr és kard versenyének rendezési jogát. A sportdiplomáciai sikert a legeredményesebb sportágban tudtuk elérni. A kardozóknál ismét hét magyar jutott a nyolcas döntőbe, a bronzérem egy olasz vívónak jutott.

1925-ben a magyar Donáth Leó javaslatára megalakult az Európai Úszó Szövetség, amely az első megrendezésre kerülő úszó és vízilabda Európa-

10. ábra. A Millenáris Velodrom tervei 1927-ből

11. ábra. A Nemzeti Sportuszoda 1930-ban

12. ábra. A Horthy Miklós Nemzeti Sportcsarnok makettje 1940-ben

bajnokságot Budapestnek ítélte. Az Eb rendezéshez azonban nem volt megfelelő uszodánk, így az államnak hozzá kellett járulnia a Császár fürdő nyitott medencéjének az átalakításához. A beruházás meghálálta az erőfeszítéseket, Magyarország vízilabda válogatottja megnyerte az első Eb-t.

1923-ban elnyertük a Nemzetközi Kerékpáros Szövetség pálya- és országúti világbajnokságának rendezési jogát. 1928 augusztusára készen kellett állni a megrendezésre. Az országút természetesen nem jelentett problémát, de a pályaversenyekre nem volt megfelelő létesítmény. A feladat adott volt: át kell építeni a Főváros tulajdonában álló, 1896 óta sporttelepként és kerékpáros pályaként működő Millenáris sporttelepet a kornak megfelelő

modern kerékpáros pályává. A létesítményt Hajós Alfréd és Mattyók Aladár tervei szerint alakították át. Olyan versenypálya született, amely a pálya dőlésszöge miatt a versenyzők számára kedvelt és szeretett terep volt, még az ezerkilencszázhetvenes években is szívesen jöttek mindenfelől a versenyzők, pedig akkorra már a nyitott betonteknő egyáltalán nem volt ideálisnak nevezhető.

Budapest rendelkezett – legalábbis szerintünk – a világ legszebb jégpályájával, de ez a mesterséges jégpálya nem biztosított mindig biztonságos jégfelületet. Szükségesnek látszott egy mesterségesen hűtött műjégpálya építése, így 1926-ra – Bécs után a világon másodikként – megépült a Városligeti Műjég. Ezen a pályán rendezték meg 1929-ben a jégkorong és műjégsport Európa-bajnokságát Sonja Heni a norvég világsztár részvételével. A sportág ezt megelőző világversenyein saját döntés alapján, korábbi sikereink ellenére nem indultak magyar korcsolyázók.

1928-ban az amszterdami olimpia döntőjében vitatható körülmények között, illetve vitatható lebonyolítási rendszerben a magyar vízilabda válogatott vereséget szenvedett a németektől. Ennek nyomán Donáth Leó javaslatára megalapították a Klebelsberg kupát, a legjobb vízilabda válogatottak körmérkőzésére. Ehhez szükség volt egy modern fedett uszodára Budapesten. 1930-ban Hajós Alfréd tervei és irányítása alapján egy év alatt megépítették a Margitszigeten a Nemzeti Sportuszodát, mely vitathatatlanul a kor legszebb és legjobb fedett úszólétesítménye volt. Ez egészült ki a Berliini olimpia sikerei után egy új szabadtéri medencével.

1934-ben Torna világbajnokságnak, majd 1935-ben a Főiskolai világbajnokságnak adott otthont a magyar főváros. Ez utóbbira készült el a ma már nem létező BEAC sporttelep.

1941-ben adták át a Horthy Miklós Sportcsarnok Kiscsarnokát, ez Nemzeti Sportcsarnok néven évtizedekig a város egyetlen ilyen létesítménye volt. 1944-re Rimanóczy Gyula elkészült a nagycsarnok terveivel is, de az soha nem valósult meg.

Bár a Testnevelési törvényben is szereplő Nemzeti Stadion nem készült el, számtalan sportlétesítménnyel gazdagodott Budapest, nagyban hozzájárulva a főváros és a magyar sport sikereihez.

Külön kell szólni arról a budapesti sporthege-móniáról, ami az asztalitenisz sportot jellemezte a két világháború között. A pesti ping-pong termék világából kikerülő – főként az MTK-ban szereplő – játékosok több tucat elsőséget szereztek a világbajnokságokon. Az 1926-os elsőről például valamilyen aranyérmét elhozták.

Labdarúgásunk a professzionalizmus 1926-os bevezetése után, köszönhetően elsősorban a budapesti egyesületeknek, világszínvonalra jutott. Az MTK, az FTC és az UTE, illetve a Hungária, a Ferencváros és az Újpest meghatározta nemcsak a hazai, de az európai labdarúgást is. Az Újpest megnyerte a Nemzetek Bajnoki Kupáját, a magyar válogatott pedig 1938-ban a világbajnokság döntőjében szerepelt.

A második világháború óriási ember és létesítmény veszteséget okozott a budapesti sportnak. Már az ún. zsidótörvények számtalan sportvezetőt és sportolót tiltottak el a sporttól, megakadályozva egész egyesületek működését is. A holokauszt és a fegyveres harcok áldozatai pedig pótolhatatlan veszteséget jelentettek. A sportlétesítmények épületállománya, a sportfelszerelések pusztulása mind megnehezítette az 1945 utáni újrakezdést.

A háborút követő rövid időszak, mely a sport gyors újjászületését ígerte, a politikai változások nyomán a legpatinásabb egyesületeink megszüntetésével zárult. Ekkor tiltották be, koholt fasiszta vádakkal a legsikeresebb polgári egyesületeinket, így a MAC, az NTE, a BBTE és a BKE fejezte be kényszerűen tevékenységét. Létesítményeiket és sportolóikat új klubok vették át, a sportélet tovább folyt, de ez már egy másik történetbe kíváncsokozik...

Sportélet az államszocializmus időszakában (1948-1989)

A második világháborút követő biztató kezdet után újabb megrázkódtatást kellett átélnie a magyar társadalomnak. A magyar társadalmi, gazdasági szerkezettől teljesen idegen modellt kényszerített az országra a megszálló Szovjetunió. A két világháború közötti Budapest számos szociális problémával küszködött, s nagyrészt nem is sikerült azt megoldania, jóllehet a „Horthy-Magyarország” kormányainak berendezkedése, gazdasági szerkezete a polgári Európáéhoz volt hasonló. Ennek szétzúzása, az államosítások, a pártok betiltása, a szovjet modell bevezetése következett be Magyarországon egy rövid hároméves átmeneti szakasz után, 1948-tól.

A régi, nagyhírű és jómódú polgári klubok megmaradt tagjainak jó része külföldre távozott, így az egyesületek újjászervezése csak nagyon lassan haladt, hogy azután 1948-ban, az egypártrendszer létrejöttével, a kommunista párt vitatott körülmények közötti választási győzelme után (1947) egy tollvonással beszüntessék a régi „burzsoának bélyegzett” sportegyesületeket (például: MAC, NTE, BBTE). Az 1936-os berlini olimpia sikeres versenyzői, sportvezetői nagy elismerésben részesültek a „Horthy-

13. ábra. Mancsi híd, háttérben a romos MAC pálya 1946-ban

14. ábra. Jámbor Lajos, Király Ede és Mező Ferenc 1948-ban

Magyarország” részéről, ezért 1945 után természetesen „gyanús”, polgári beállítottságú, s sok esetben, ha nem is „veszélyes”, de mindenképpen háttérbe szorított személyiségekké váltak. A háború előtti kiválóságok közül többen a harcok során lelétek halálukat, míg sokan 1945-től folyamatosan hagyták el az országot. 1946-ban elhalálozott Muzsa Gyula, míg a másik magyar NOB-tag, ifjú Horthy Miklós pedig „persona non grata” lett az új Magyarország politikai vezetésének szemében. Így az új Magyar Olimpiai Bizottság csak 1947. február 16-án alakult meg, már a Magyar Kommunista Párt által meghatározott, de még a többi párttal egyeztetett személyi összetételben. Az elnöki, társelnöki pozíció, pártpozíció lett, de a tényleges szervezési munkát Mező Ferencre, az amszterdami olimpia szellemi bajnokára bízták. (Ő került 1948-ban ifj. Horthy Miklós „megüresedett” helyére a NOB-ba. A jelölését olimpiai múltja, hivatali pozíciója és nyelvtudása indokolta.)

Az 1948-as londoni olimpiára a politikától távol, csendben készültek azok a magyar versenyzők, akiket a háború megfosztott az olimpiai játékokon való résztvételtől (1940-ben és 1944-ben elmaradtak a játékok), s a berlini győztesek sikereinek példájára már 1936-tól kiváló edzők irányításával, a körülmények adta lehetőségek között készültek az olimpiai versenyekre.

15. ábra. Tildy Zoltán köztársasági Elnök 1948-ban megkezdi a Népstadion építkezését

16. ábra. XII. Főiskolai Világbajnokság megnyitó-ünnepsége, 1954. július 31.

Ismét feléledt a nemzeti stadion ügye. Az olimpiai csapat kiutazása előtt, ünnepélyes keretek között elvégezték a Budapesti Centrális Stadion építésének első kapavágását.

Londonban (1948) olyan magyar versenyzők is akadtak, akik megvédték berlini olimpiai bajnoki címüket, így Elek Ilona a női törvívásban, illetve a magyar kardcsapat egyes tagjai.

A londoni olimpia sikerei – ismét tíz aranyérem született – ráirányították a politika figyelmét az olimpiai mozgalom jelentőségére, amit a Szovjetunió NOB általi elismerését előkészítő próbálkozások is segítettek. Az ugyanis 1947-től egyértelmű volt, hogy a MOB teljesen összefonódott a magyar állami sportvezetéssel, ugyanazok a nevek szerepeltek a különböző pozíciókban mindkét szervezetben.

A világháború után a hazai sportéletet több évig a nemzeti, országos bajnokságok uralták. Nemzetközi eseményeket az országhatáron túli rendezvények jelentették, a hazai gazdasági helyzet, a létesítmények rossz állapota, hiánya nem tette lehetővé jelentősebb nemzetközi események felvállalását. Mindezt a „vasfüggöny mögötti helyzet”, a nyugati országoktól való „kötelező” elszigeteltség csak súlyosbította. Kivételt csupán a Főiskolai világbajnok-

ság és a Balkán Bajnokságok jelentették, melyek közül többnek Budapest adott helyszínt.

1950-ben – Nagy-Budapest létrehozásával – olyan agglomerációs települések integrálódtak a fővárosba, melyek sok esetben már addig is kiemelkedő szerepet tölthettek be a sportéletben (Újpest, Kispest, Csepel, Budafok).

A napjainkig emlegetett Helsinki aranyeső – a magyar sport legsikeresebb olimpiája 16 aranyéremmel – mögött természetesen az is szerepet játszott, hogy a korábban sok érmet szerző országok (NSZK, NDK) belső gondjaikkal voltak elfoglalva, s a később sikeres Szovjetunió versenyzői pedig, inkább csak tapasztalatot szerezni mentek a finn fővárosba. A 16 aranyérem és az ezzel egyidőben zajló magyar labdarúgó-aranycsapat sikorsorozata arra mindenestre jó volt, hogy a *Magyarország sportnagyhatalom* jelszó elfedje a belső ellentmondásokat, irányított központi „jóakarással” szovjet mintára bevezessék a kötelező munkahelyi tömegsportot (Munkára Harcra Kész Mozgalom), kötelezővé tegyék az egyetemi, főiskolai testnevelést, s mindezeket adminisztratív módon, növekvő számú sporthivatalnokok ellenőrizték is. A sikerek hatására a magyar sportvezetés az olimpia megrendezésének gondolatát is felújította. 1953-ban a kb. 70 ezer nézőt befogadó Népstadion megnyitásával az ezirányú hazai törekvések egyik legnagyobb akadálya is elhárult a pályázat elől. A pályázat egyik legfontosabb résztvevője és támogatója formailag maga a Budapest volt. Végül is 1955 júniusában a NOB 50. párizsi ülészakán a magyar főváros, Brüsszel, Detroit, Mexikóváros, Lausanne és Tokió társaságában kiesett az 1960-as nyári játékok rendezésének jogáért folyó vetélkedésből. A hidegháborús viszonyok nyilvánvalóan esélytelenné tették Budapest pályázatát.

1953 és 1956 között, Sztálin halála után jelentős belpolitikai küzdelmek folytak Magyarországon, előbb a Nagy Imre vezetésével a reformerek kerültek kormányra, majd szovjet nyomásra ismét a korábbi pártvezető, Rákosi Mátyás kezébe került az ország irányítása, folytatva 1953 előtti politikáját. A pártvezetés szintjén folyó küzdelmek a sportpolitikában is tükröződtek, ahol mindezt még tetőzte, hogy az olimpiai felkészülés elsődlegességének hirdetésével egyes nagyhatalmú sportvezetők, óriási összegekről dönthettek minden gazdasági, takarékosági szempont figyelmen kívül hagyásával.

Az 1950-es évek eleje a magyar labdarúgás fénykora volt. A Puskás Ferenc fémjelezte magyar labdarúgó-válogatott sikert sikerre halmozott, olimpiai bajnok lett Helsinkiben, az 1953. november 25-én (emlékére minden évben ez a nap a magyar

labdarúgás napja) az évszázad mérkőzésének kikiáltott angolok elleni mérkőzésen 6:3-ra győzött a Wembleyben, majd a visszavágón 1954-ben, Budapesten 7:1 lett az eredmény a magyar csapat javára. Nagy esélyesként azonban nem sikerült a világbajnoki győzelem, 1954-ben, a berni döntőben a verhetetlennek hitt csapat 3:2-re kikapott a Német Szövetségi Köztársaság együttesétől. Ez a vereség a mai napig „fájó seb” a magyar labdarúgás történetében. 1955-ben, az új Népstadionban, szabadtéren került sor a férfi kosárlabda Európa-bajnokság mérkőzéseire, melyet nagy meglepetésre a magyar válogatott nyert meg. A győzelem kisebb gyógyír volt a labdarúgás „sebére”, melynek értékét az is növelte, hogy a magyar válogatott a szovjet csapatot is le tudta győzni.

A legnagyobb hazai érdeklődés – a labdarúgás mellett – továbbra is az olimpiai eredményeket kísérte. A korabeli jóslatok szerint a Helsinkii olimpiai küldöttségénél jóval erősebb, több pontot és érmet szerezhető magyar delegáció készült az 1956-os melbourne-i nyári játékokra. 1956. október 23-án a budapesti egyetemisták megmozdulásával kitört a forradalom, az elégedetlenség, a fennálló vezetéssel szemben. A rövid, alig két hét felgyorsult eseményeit sportvonatkozásban a napi sportújságban (*Népsport* helyett új néven *Magyar Népsport*, majd *Sport*) lehetett követni. Nyilatkozatok jelentek meg az olimpikonok részéről, melyekben egyetértésüket fejezték ki a forradalmi eseményekkel. Olimpiai delegációnknak épp ezekben a napokban kellett elindulnia az Olimpiára, s kalandos utazás után érkeztek meg a távoli Ausztrália nagyvárosába. Már ott-tartózkodásuk alatt értesültek a szovjet bevonulásról, a forradalom vérbe fojtásáról. Természetesen mindezek, valamint az otthon lévők iránti aggodalom bizonyára befolyásolta a magyar csapat eredményességét, de így is 9 arany-, 10 ezüst- és 7 bronzérmes szerezték versenyzőink. Bár a budapesti forradalmat már leverték, az egész világot bejárta a kép, mikor a megnyitóünnepségen a magyar küldöttség a Kossuth-címeres nemzeti színű zászló mögött vonult fel. Az olimpia után számos sportoló nem tért vissza Magyarországra, s az is komoly vérvesztéget jelentett, hogy az országot elhagyó közel 200 000 ember között számos utánpótláskorú, első osztályú versenyző, illetve kiváló edző is volt.

A forradalom követelései között ott volt a nagy fővárosi sportegyesületek jelképeinek, neveinek kérdése is. Ekkor kapta vissza a Ferencváros és az MTK is a korábbi nevét és színeit. Az egyetlen fővárosi szervezetbe kényszerített egyetemi klubok is visszakapták függetlenségüket.

17. ábra. 1951.10.28. Kinizsi-Vörös Lobogó Sortex 4-0, MHK jelvényosztás az Üllői úton

18. ábra. Népstadion megnyitó ünnepsége 1953. augusztus 20-án

Mindezek már a következő, római olimpiai szereplésre is hatással voltak. 1957-től a sportban a visszarendeződési folyamat konszolidáltabb formában valósult meg. Nagyobb önállóságot kaptak az egyesületek, a sportági szakszövetségek, s igyekeztek a politizálás helyett a szakmai munkára koncentrálni. Az olimpiákon való szereplés elsődlegessége továbbra is a legfontosabb szempont maradt az állami sportirányítás számára, így természetes, hogy a MOB és a mindenkori sporthivatal összefonódása továbbra is megmaradt. Új sportágakban új tehetségek jelentkeztek, példa erre az öttusa két aranyérme Rómában (1960), de az egyes régi, nagy hagyományokkal rendelkező sportágak is pótolni tudták a veszteségeket. Erre példa a vívás, ahol a magyar kardcsapat egyedülálló olimpiai sorozata Rómában is folytatódott. 1928-tól, az amszterdami olimpia óta csak a magyar kardvívó-válogatott nyert aranyérmet, az olasz fővárosban szám szerint az egymás utáni hetediket. Közülük is a legsikeresebb Gerevich Aladár volt hét aranyéremmel, melyből hatot a csapatversenyek során szerzett – 1928-ban még nem volt tagja a válogatottnak – az egyéni aranyérmét pedig 1948-ban, Londonban nyerte.

Az olimpiai szereplés mellett kisebb figyelem kísérte a más nemzetközi versenyeken elért eredmé-

19. ábra. Az Aranycsapat az angolok fölött aratott 7:1-es győzelem után, 1954. május 23.

20. ábra. Varjú Vilmos aranyérmes súlylökő, az 1966-os Atlétikai Európa Bajnokságon

nyeket. 1949-ben és 1954-ben Budapest ismét (1935-ben a BEAC volt a házigazdája a 6. főiskolai világbajnokságnak, melyet a mai budai Allee bevásárlóközpont helyén lévő sporttelepen tartottak) főiskolai világbajnokságot (FVB) rendezett, 1965-ben pedig a Népstadionban került sor a – FVB sorozatot 1959-től felváltó – Universiadéra. Emellett számos sportágban kontinens- és világbajnokságoknak adott otthont hazánk, melyet szinte kivétel nélkül a főváros, Budapest rendezett (1958-ban birkózó világbajnokságot, ebben az évben úszó Eb-t, 1959-ben vívó világbajnokságot, 1966-ban pedig atlétikai Európa-bajnokságot rendezhetett a magyar főváros).

A magyar sportirányítás alakulását az államszocializmus éveiben a mindenkori szovjet minta kényszerből vagy meggyőződésből (ez az utókor sokszor feltett kérdése) történő „másolása” jellemezte. Az egypártrendszer (1948, MDP) létrejötte után a sportirányító szervezet neve és jellege (állami, társadalmi) állandóan változott, a felmerülő problémákat többszöri átszervezéssel kívánták megoldani.

A sport finanszírozási kérdései az államszocialista korszakban egyértelműen állami feladatként jelentkeztek. Szovjet mintára az 1950-es évektől az

1970-es évekig ágazati alapon, gazdaságilag a szak-szervezetek, illetve minisztériumok felügyelete alá helyezték a sportegyesületeket. Így például az MTK a textiles, a Ferencváros az élelmiszeripari szak-szervezethez került, a Postás, a Vasas és a Vasutas klubok hovatartozása egyértelműbb volt. A legnagyobb befolyással a Honvéd és a Dózsa sportegyesületek rendelkeztek, előbbi a honvédelmi, utóbbi a Belügyminisztériumhoz tartozott. A fiatalok sportja az ifjúsági szervezetek (KISZ, Úttörőszövetség) felügyelete alá került. A váltás, a változás az 1970-es évek közepén kezdődött, amikor is egy-egy nagyvállalat (például a Csepel Művek) – elsősorban a labdarúgás sportágban – vállalt „bázisvállalat” szerepet, s ennek fejében a sportegyesület nevében is megjelent a cég neve.

Az 1970-es évektől az élsport és a tömegsport vonatkozásában is jelentős változás következett be. Az élsport eredményeinek „megtörpanása” (1976. montreali olimpia) új szakmai módszerek kidolgozására készítette a magyar sportvezetést. (Rövid időre a politika „nyomása” is háttérbe került.) A TF-en, a Testnevelési Tudományos Kutató Intézetben, a Sportkórházban és az utánpótlás-nevelés fellegvárában, a Központi Sportiskolában új edzés-elméleti programokat dolgoztak ki, amelyekben az erő és az állóképesség fejlesztésére helyezték a hangsúlyt. Az új módszerekkel dolgozó edzők közül főként Széchy Tamás, az „úszópápa” neve említhető, akivel Eb-, vb- és olimpiai érmek tucatjait szereztek versenyzői. A „tömegsport” terén is nyomom követhetők a változások. Itt is háttérbe került a politikai indíttatású rendezvényeken való kötelező részvétel, a növekvő számú fiatalság – a „Ratkó-korszak” (1953-1954-1955-ben született) gyermekei kerültek az egyetemi felvétel korába – új szemlélet alapján szervezte mindennapi sportéletét. A sporttevékenység, a mozgás örömeinek, a fizikai próbatételek átélésének, a csapatszellem erősödésének, az összetartozás érzésének növelése jellemezte ezt a szemléletet, melynek kialakulásában az 1968-as amerikai és nyugat-európai diáklázadások sikerei is szerepet játszottak. Növekvő népszerűségnek örvendtek a hagyományos magyar küzdősportok (vívás, birkózás) mellett az új, ázsiai hatásra megjelenő sportágak, a cselgáncs, a karate, a taekwondo, a jiu-jitsu, az aikido, a whushu, valamint ezek számos változata. Új „nyugati” sportágak is megjelentek (pl. az aerobik, a fitness vagy a testépítés) és határozottan megnövekedett a csapat-sportágak, elsősorban a labdajáték-szakosztályokban az igazolt versenyzők száma. Ezáltal szélesedett a bajnoki paletta is (NB I., II., III., a megyei, valamint a korosztályos bajnokságok). Világese-

mény Budapesten többek között az 1975-ös vívó, az 1979-es öttusa, az 1982-es női kézilabda, az 1983-as női kosárlabda Eb és az 1986-os birkózó világbajnokság volt.

A hetvenes évek elejére már egyre nagyobb problémát jelentett egy nagy budapesti multifunkcionális sportcsarnok hiánya. A főváros vezetése 1973-ban döntött a beruházás tervezéséről. Végül egy leningrádi sportcsarnok átdolgozott tervei nyomán épült meg 1982-re a Budapest Sportcsarnok. Megnövekedett a nemzetközi kupasorozatokban résztvevő klubok száma is.

Az 1980-as moszkvai olimpia – a szocialista tábor országainak sportvezetése által, a „régibevált” módszer szerint túldimenzionált – sikere után ismét megerősödött a politika nyomása. Ennek eredményeként – a Szovjetunió iránti szolidaritásra hivatkozva – a magyar sportolók nem vehettek részt az 1984-es Los Angeles-i játékokon, derékba törve ezzel jó néhányuk sportolói, olimpiai pályafutását. Az olimpia után kiderült a döntés visszássága és lassan ugyan, de megindult egy átalakulási folyamat. 1986-ban az OTSH átszervezése után francia mintára, a sportot az ifjúsági ügyekkel összevonva létrejött az ÁISH. A modernizáció egyik „vívmányaként” a nemzetközi elismerést is kivívó Magyar Autó- és Motorsportszövetség – az állami támogatás révén – a mogyoródi pálya megépítésével (1986) Budapest is bekapcsolódott a Forma-1-es autók nemzetközi versenyébe.

A rendszerváltoztatást követő évek a sportban

Az 1989. évi II. törvény beiktatását követően az egyletek, a szakszövetségek, a MOB, a Magyar Diáksport Szövetség, a Sportegyesületek Országos Szövetsége, a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sportszövetség, a Magyar Szabadidősport Szövetség, a Magyar Hivatásos Labdarúgók Ligája és a Magyar (Nemzeti) Sportszövetség szervezeti és működési szabályzata rögzítette az önállóságot. Ezzel tisztázódott a jogi helyzetük, nem így – többek között a sportlétesítmények jogi helyzete – az élsport és a szabadidősport állami finanszírozásának milyensége és mennyisége, az egyesületek, szövetségek hatásköre, a sporttal kapcsolatos adózási törvények stb. Ezek a megoldatlan kérdések vezettek a sporttörvények kiadásáig, az elsőt 1996-ban, majd a módosításait 2000-ben, 2004-ben és 2006-ban fogadta el az Országgyűlés. Az állandó változtatások a szervezetek elnevezésében, a törvényi háttér szabályozásában, a finanszírozás formáinak keresésében (magán, állami) mutatják a sportélet rendszerváltás utáni út-

21. ábra. Hungaroring, 1986.

22. ábra. Atlétikai Eb. Népstadion (1998)

keresését, mely talán napjainkig sem záródott le.

A politikai változást követő vadkapitalista viszonyok között zajló privatizáció során számtalan gyári, üzemi tulajdonban lévő sporttelep tűnt el Budapest térképéről, súlyos veszteséget jelentve a város sportja számára.

A rendszerváltozást követő években jelentősen megnövekedett a hazai rendezésű nemzetközi versenyek száma, a sportági szövetségek egyre több nemzetközi esemény rendezésére adták be pályázataikat. Elsősorban a magyar sikersportágak szövetségei (úszás, vízilabda, vívás, birkózás, öttusa és a labdajátékok közül a kézi- és kosárlabda) rendezhettek kontinentális jellegű valamint világbajnokság, Európa kupa eseményeket. Közös rendezés ötlete is felmerült, itt elsősorban a szomszédos országokkal való együttműködés erősítése volt a cél. Ilyen esemény volt 1995-ben (Ausztriával közösen) a női kézilabda világbajnokság. Az 1998-as atlétikai Európa-bajnokság rendezése kiváló referenciát jelentett, a résztvevők egyöntetű dicsérete a további események rendezésének adott nagyobb lendületet.

1999 végén óriási kár érte Budapest sportját, decemberben leégett a BS, maradványait a követ-

23. ábra. A Puskás Ferenc Stadion (Népstadion) háttérben a Papp László Sportaréna, 2015.

24. ábra. Duna Aréna, 2017.

kező évben elbontották, ismét nagy fedett sportlétesítmény nélkül maradt a város. A BS helyén adták át 2003-ban a Papp László Sportarénát, mely számos újabb világverseny helyszínéül szolgált.

A 2000-es évek elején gazdasági szakemberek ismét felvetették a budapesti olimpiai rendezés gondolatát. Ez végül a hivatalos pályázatig is eljutott, amelyet – politikai okok miatt – végül 2017-ben a kormány visszavont. Ebben az időben született döntés számos nagy budapesti sportberuházásról (például Duna Aréna, Puskás Aréna, MVM Dóm, Nemzeti Atlétikai Stadion).

A nemzetközi sportesemények továbbra is főként Budapestre koncentráálódtak. A 2011-es újabb sporttörvény-módosítás kedvező helyzetet teremtett a magyar sportfinanszírozásban. A sport ún. stratégiai ágazattá vált, ez jelentős javulást jelentett az állami sporttámogatás vonatkozásában.

A rendszerváltoztatás óta eltelt közel 30 esztendő a sport út- és helykeresésének évei voltak Magyarországon. A 2010-es kormányváltás után a sport kiemelt stratégiai ágazattá vált és elindult egy nagyszabású sportlétesítmény-fejlesztési program is. 2010-től felerősödött az a tendencia, hogy Magyarország minél több nemzetközi sporteseménynek adjon otthont, s ne csak Budapesten, hanem a vidéki városokban is rendezzenek felnőtt és korosztályos Európa- és világbajnokságokat. Ebben az évtizedben például a birkózó, a vívó, a cselgáncs, az asztalitenisz és a vizes sportágak világbajnokságait rendezhette meg Budapest, de otthont adott a Maccabi játékoknak és a World Urban Gamesnek is. 2019-ben Budapest viselte az Európa Sport Fővárosa címet, ennek keretében számtalan sporteseménnyel mutatták meg a város lakói sportszeretetüket és a sport iránti elkötelezettségüket. A Puskás Aréna átadásával pedig labdarúgó Eb csoportmérkőzések helyszíne is lehetett a magyar főváros. Itt fogják játszani a 2023-as UEFA Európa Liga döntőjét is.

Budapestet a világ egyik futóvárosaként is tartják számon, hiszen számtalan nagy utcai futóversenyt rendeznek meg a fővárosban. A nyolcvanas években indult versenyek hozzájárulnak Budapest turisztikai bevételeihez, résztvevői viszik a város jó hírét.

2023 augusztusában Budapest történetének legnagyobb sporteseményére készül, akkor rendezik meg a nagy érdeklődést kiváltó atlétikai világbajnokságot az ekkora elkészülő Nemzeti Atlétikai Stadionban.

Látva a város tereit, a számtalan sportparkot, a futókat és kerékpározókat, bátran leírhatjuk, hogy Budapest nem „csak” sport főváros, hanem egyre inkább sportoló főváros is!

XX. Országos Sporttudományi Kongresszus

2023. május 31-június 2.

Pannon Egyetem, Veszprém

Hajós Alfréd margitszigeti sportuszoda látványterv, 1934.

Az új budai lövőház (Marczibányi tér) részjegye, 1884.

Sportpropaganda plakát, 1950.

Széchenyi István Serbie nevű vitorlás csónakja a Margitszigetnél, 1944.

Manno Miltiades motorvezetéses kerékpárversenyt hirdető plakátja, 1930 körül

Az MVM Dome épülete, 2022.

A MAC margitszigeti jégpálya plakátja, 1905. körül

A Millenniumi sportversenyek plakátja,
1896. szeptember

Manno Miltiades pénzgyűjtő plakátja
a műjégpálya építéseiért, 1925.

Meghívó a nemzeti stadion terveinek
első hivatalos bemutatására

Katonai sportverseny plakátja
a Nagy Háború időszakából